

Kohtuasi C-274/20

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

19. juuni 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Giudice di pace di Massa (Massa rahukohtunik, Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

16. juuni 2020

Kaebajad:

GN

WX

Vastustaja:

Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara (Massa Carrara prefektuur)

Põhikohtuasja ese

Kaebus, milles palutakse tühistada trahv, mis mõisteti ühele Itaalias üle 60 päeva elanud liidu kodanikule selle eest, et ta liikles teises Euroopa riigis registreeritud autoga.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

See, et Itaalias üle 60 päeva elanud isikutel on keelatud liigelda Itaalias autoga, mis on registreeritud mõnes teises Euroopa Liidu riigis (olenemata sellest, kes on selle omanik), võib kujutada endast kodakondsuse alusel diskrimineerimist. Lisaks võib asjaolu, et Itaalias liiklemiseks on kohustuslik registreerida seal autod, mis on teises Euroopa Liidu riigis juba registreeritud, eriti veel nii lühikese Itaalias elamise järel, kaudselt, kuid märkimisväärselt raskendada ja/või piirata mõningatel liidu kodanikel ELTL artikkel 18, 21, 26, artikli 45 lõikest 1 ja artikkel 49–62 tulenevate õiguste kasutamist.

Eelotsuse küsimused

1. Kas seda, et „diskrimineerimine kodakondsuse alusel“ on ELTL artikli 18 alusel keelatud, tuleb tõlgendada nii, et liikmesriikidel on keelatud kehtestada õigusnorme, mis võiksid teiste liikmesriikide kodanikele kas või kaudselt, varjatult ja/või sisuliselt raskusi tekitada?

2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas liiklusseadustiku (Codice della Strada) artikli 93 lõige 1-*bis*, mille kohaselt on Itaalias üle 60 päeva elanud isikutel keelatud välismaiste numbrimärkidega liigelda (olenemata sellest, kelle nimele sõiduk on registreeritud), võib teiste liikmesriikide kodanikele (välismaise numbrimärgiga autode omanikele) raskusi tekitada ning olla seega kodakondsuse alusel diskrimineeriv?

3. Kas seda, et

a) ELTL artikkel 21 näeb ette „õigus[e] vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil“;

b) ELTL artikkel 26 näeb ette „siseturu“, mis „hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt aluslepingute sätetele“;

c) ELTL artikli 45 kohaselt „[t]agatakse töötajate liikumisvabadus liidu piires“;

d) ELTL artiklitega 49-55 „keelatakse piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisevabadust teise liikmesriigi territooriumil“;

e) ELTL artiklitega 56-62 „keelatakse liidu piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises liikmesriigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse“;

tuleb tõlgendada nii, et keelatud on ka riigisisised õigusnormid, mis võivad kas või kaudselt, varjatult ja/või sisuliselt piirata või raskendada liidu kodanikel selliste õiguste ja vabaduste teostamist nagu õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, töötajate liikumisvabadus liidu piires, asutamisevabadus ja teenuste osutamise vabadus, või neid mingil moel mõjutada?

4. Kas juhul, kui kolmandale küsimusele vastatakse jaatavalt, võib liiklusseadustiku (Codice della Strada) artikli 93 lõige 1-*bis*, mis keelab Itaalias üle 60 päeva elanud isikutel välismaiste numbrimärkidega liigelda (olenemata sellest, kelle nimele sõiduk on registreeritud), piirata, raskendada või mõjutada mingil moel selliste õiguste ja vabaduste teostamist nagu õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, töötajate liikumisvabadus liidu piires, asutamisevabadus ja teenuste osutamise vabadus?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

ELTL artiklid 18, 21, 26, artikli 45 lõige 1 ja artiklid 49–62.

Viidatud Itaalia õigusnormid

Liiklusseadustik (Codice della strada) (30. aprilli 1992. aasta seadusandlik dekreet nr 285 hilisemate muudatustega arvestavas redaktsioonis). Eeskätt lisati 4. oktoobri 2018. aasta dekreetseadusega nr 113, mis kinnitati muudetud redaktsioonis seadusena 1. detsembri 2018. aasta seadusega nr 132, liiklusseadustikku muu hulgas artikli 93 lõiked 1-bis, 1-ter ja 7-bis.

Artikli 93 lõige 1-bis:

„Kui lõikest 1-ter ei tulene teisiti, on isikutel, kes on Itaaliasse elama asunud rohkem kui 60 päeva tagasi, keelatud liigelda välismaal registreeritud sõidukiga.“

Artikli 93 lõige 1-ter:

„Juhul, kui tegemist on sõidukiga, mille on liisinud või ilma juhita rentinud teises Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna riigis asutatud ettevõtja, kellel ei ole Itaalias filiaali ega muud tegevusüksust, samuti juhul, kui tegemist on sõidukiga, mis on ühenduse tolliseadustikku järgides antud kasutada Itaalias elavale isikule, kes töötab töölepingu või koostöölepingu alusel mõne sellise teises Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna riigis asutatud ettevõtja heaks, kellel ei ole Itaalias filiaali ega muud tegevusüksust, tuleb sõidukis hoida sõiduki registrijärgse omaniku allkirja ja kuupäevaga dokumenti, kus on märgitud sõiduki omanik ja kasutamise kestus. Sellise dokumendi puudumisel loetakse, et sõiduk on antud kasutada selle juhile“.

Artikli 93 lõige 7-bis:

„Lõike 1-bis rikkumise eest määratakse 712–2848 euro suurune rahaträhv. Rikkumise tuvastanud ametnik edastab sõiduki registreerimistunnistuse liiklusameti (Ufficio della motorizzazione civile) territoriaalselt pädevale büroole, teeb korralduse sõiduk viivitamatult kinni pidada, teisaldada see hoiukohta ja hoida seal.“

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Kaebajad GN ja WX on omavahel abielus. GNi elukoht on Itaalias, ent tema naine WX elab Slovakkias ja tema ainus elukoht on seal. Ühel 2019. aasta päeval, mil WX viibis Itaalias, sõitsid abikaasad koos WXi Slovakkias registreeritud autos ja GN oli roolis, kui Massa Carrara liikluspolitsei nad kinni pidas; kaebajale ning tema naisele kui sõiduki omanikule määrati trahv ning tehti korraldus sõiduk kinni pidada liiklusseadustiku artikli 93 lõike 1-bis rikkumise tõttu, kuna GN, kes oli elanud Itaalias üle 60 päeva, juhtis välismaal registreeritud autot. GN ja WX

kaebasid 27. veebruaril 2019 esitatud kaebusega Massa Carrara prefektuuri kohtusse, paludes tühistada trahvi, mille Massa Carrara liikluspolitsei oli liiklusseadustiku artikli 93 lõike 1-*bis* alusel määranud. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi, kas viidatud Itaalia õigusnorm on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 2 Kaebajad paluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtul jätta liiklusseaduse artikli 93 lõige 1-*bis* kohaldamata, kuna nende arvates on see ELTL artiklitega 18, 21, 26, 45 ja 49–62 ilmses vastuolus. Nad väidavad ka, et niisugune Euroopa integratsiooni loogikaga vastuolus olev säte ei tohiks olla ühtsel Euroopa alal lubatav. Nende arvates ei tohi liikmesriigid kehtestada eeskirju, mis võiksid piirata liidu kodanike õigust liigelda ükskõik millises liikmesriigis autoga, mis on registreeritud mis tahes muus Euroopa riigis. Numbrimärgid peaks olema lihtsalt Euroopa omad ning seda ka sisuliselt, mitte üksnes formaalselt. Ainult nii saab Euroopa Liidu õiguses ette nähtud vabadusi täiel määral tagada. Lisaks peaks liidu kodanikul olema võimalik lasta oma autole mis tahes teises liikmesriigis ülevaatus teha. Neid autosid peaks olema võimalik kindlustada mis tahes Euroopa kindlustusseltsis, vastasel korral ei ole vaba kindlustusturgu olemas. Itaalia valitsuse sõnul on selle sätte eesmärk piirata sõidukite registreerimist välismaal maksusoodustuste saamiseks. Kuid selleks, et seda maksusoodustuse saamise eesmärgil välismaal registreerimist reguleerida, tähendab, et teha kindlaks see riik, kus vara ja tulu maksustatakse, on kõigi Euroopa riikide vahel olemas vastavad OECD näidisel põhinevad topeltmaksustamise vältimise lepingud. Niisiis seisneb selle sätte toime tegelikult Itaalia kindlustusseltside kaitsmises. See varjatud protektsionism olewat ilmses vastuolus ühtse turu ja ELi konkurentsipoliitikaga.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühiülevaade

- 3 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi, kas viidatud Itaalia õigusnorm on Euroopa Liidu õigusega, eriti ELTL eelviidatud artiklitega kooskõlas. Igasugune autokasutamise piiramine, eriti kui seda tehakse auto registreerimisriigi alusel, toob paratamatult kaasa teatavate liidu kodanike õiguste piiramise Euroopa ruumis. Kõnealuse Itaalia õigusnormi kohaselt on isikutel, kes on elanud Itaalias üle 60 päeva, keelatud kasutada teises ELi liikmesriigis registreeritud autot, olenemata sellest, kes on auto omanik. Seetõttu on isikud, kes soovivad viibida Itaalias kauem kui 60 päeva, sunnitud ettenähtud rangete karistuste vältimiseks registreerima Itaalias oma auto, mis on välisriigis juba registreeritud, või teise võimalusena vedama (eksportima) selle auto väga keerulise menetluse alusel päritoluriiki.
- 4 Sõiduki Itaalias registreerimisest tuleneb asjaomasele isikule registreerimiskulude ja keerulise bürokraatliku asjaajamise kõrval ka kohustus lasta autole Itaalias uus ülevaatus teha, tasuda Itaalias automaks ka poolelioleva aasta pealt, mille pealt

vastav maks on juba välisriigis tasutud, ning eelkõige kohustus muretseda Itaalia kindlustusseltsilt uus kindlustuspoliis.

- 5 Ekspordimenetlus nõuab omakorda registreerimistunnistuse ja numbrimärkide üleandmist pädevale Itaalia ametiasutusele, kes väljastab ajutise dokumendi ja ajutised numbrimärgid, millega on võimalik sõidukit päritoluriiki vedada. Uued numbrimärgid tuleb tingimata uuesti kindlustada, samas kui registreerimistunnistuse ja algsed numbrimärgid saab päritoluriigi pädevalt ametiasutuselt tagasi ülipika ooteaja (umbes kuue kuu) möödudes. Ajutine dokument ja ajutised numbrimärgid väljaspool Itaalia piire ei kehti.
- 6 Seetõttu võib kõnealune säte kaudselt või sisuliselt esiteks diskrimineerida liidu kodanikke nende kodakondsuse alusel ja teiseks piirata nende õigust vabalt liikuda ja elada, töötajate liikumisvabadust ning asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust.

Diskrimineerimine

- 7 Itaalia õigusnorm võib osutada diskrimineerivaks, kuna itaallastel (kellel on Itaalias elades Itaalias registreeritud auto juba olemas) ei tule selleks, et Itaalias järjest üle 60 päeva elada või edasi elada, lisakulusid kanda ega/või täiendavaid ebamugavusi taluda.
- 8 Teistel liidu kodanikel tuleb aga selleks, et nad saaksid Itaalias (kutsealastel, tööalastel, õppe- või turismieesmärkidel) üle 60 päeva elada, kanda suuri kulusid ja läbida pikad bürokraatlikud menetlused. Lisaks on itaallastel, kes soovivad viibida üle 60 päeva mõnes teises Euroopa riigis, õigus kasutada selles riigis oma Itaalias registreeritud autot, kuna üheski teises Euroopa riigis ei ole nii lühikese aja järel autode ümberregistreerimise kohustust ette nähtud. See asjaolu võib tekitada ebavõrdse olukorra.
- 9 Pealegi, kui kõik Euroopa riigid kehtestaksid vastastikku sellised meetmed, tekiks talumatu ummikseis, võttes arvesse ka asjaolu, et liidu kodanik võib elada rohkem kui ühes Euroopa riigis.

Õiguse vabalt liikuda ja elada, töötajate liikumisvabaduse, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piiramine Euroopa ruumis

- 10 Teiseks võib kohustus oma auto Itaalias registreerida (eriti kui see tekib pärast objektiivselt väga lühikest – 60-päevast – Itaalias viibimise aega) piirata liidu kodanikel nende vabaduste kasutamist, mis on neile eespool viidatud ELTL artiklites ette nähtud (näiteks hooajatöötajatel). Need töötajad peaksid oma auto kahe kuu möödudes Itaalias registreerima ja seejärel päritoluriiki tagasi pöördudes seal uuesti registreerima.
- 11 Lisaks sellele, et selline menetlus on ebaökoonoomne, võib see tegelikult takistada või vähemalt piirata töötajate liikumisvabadust Euroopa ruumis, eriti Itaalias. See

mõttekäik kehtib ka juhul, kui riigis viibitakse õpingute või puhkuse jaoks, mis kestavad kauem kui 60 päeva järjest, või kui on tegemist kutseala esindajate või ettevõtjatega, kellel on vaja teha Itaalias tööd või osutada teenust, mis võib kesta üle 60 päeva, ning kes soovivad seejärel oma päritoluriiki naasta.

- 12 Kõnealune Itaalia õigusnorm võib tegelikult viia selleni, et need isikud loobuvad vastavatest õigustest ja eelistavad teisi riike, mis selliseid piiranguid ette ei näe. Euroopa Liidu õiguse tõlgendamine selles küsimuses on kohtuasja lahendamiseks oluline, sest kui liiklusseadustiku artikli 93 lõige 1-*bis* osutub ELTL artikli 18 tähenduses diskrimineerivaks ja/või piirab kaudselt liidu kodanike neid õigusi ja vabadusi, mis on ette nähtud ELTL artiklites 21, 26, 45, 49–55 ja 56–62, siis tuleb vaidlustatud rahatrahv tühistada.